

Nr 121

Av fru **Ryding m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Yrkesinspektionen: Avlöningar.*

(Lika lydande med motion nr 89 i Första kammaren)

Ett olyckfall i minuten under 9 timmar per arbetsdag inträffar i det svenska arbetslivet. Varje dag omkommer i arbete statistiskt i genomsnitt 2,0 människor per dag eller 500 per år. 2 260 blir invalider per år eller 9 per dag, totalt inträffar 130 835 olycksfall per år inom industrien eller ca 1 fall i minuten.

För arbetsmarknaden betyder olycksfallen en förlust av i runt tal 10 miljoner arbetsdagar eller ca 80 miljoner arbetstimmar per år. Inom den stockholmska byggnadsindustrien har från arbetsgivarhåll framräknats, att år 1970 kommer det att kosta byggföretagen 5:20 kr. per arbetstimme för varje arbetare, som genom sjukdom eller olycksfall är borta från arbetet.

Det kan måhända synas överflödigt att erinra om dessa i och för sig kända fakta. Som bakgrund till understrykandet av ett gott arbetarskydds och en väl utbyggd yrkesinspektionens betydelse — vilket tema behandlas i denna motion — kan det likväl vara på sin plats att göra dessa erinringar. Vid 1966 års vårriksdag väckte den kommunistiska riksdagsgruppen en motion (II:175/1966) om upprustning av arbetarskyddsverket. Utskottet fann dock inte anledning att närmare pröva behovet av en sådan och verkställde ingen remiss till exempelvis fackföreningsrörelsen. Det förelåg ju ingen framställning från arbetarskyddsstyrelsen i frågan, anförde utskottet.

Ungefär vid samma tidpunkt torde man i flera fackförbund och enskilda fackföreningar ha varit i färd med att formulera motioner till fackförbunds-kongresser respektive Landsorganisationens kongress om just behovet av arbetarskyddsverkets förstärkning och yrkesinspektionens effektivisering. »Vid en granskning av arbetarskyddsverkets nuvarande resurser kan emellertid konstateras uppenbara brister, som i förhållande till behoven tycks tillta år från år», skrev överstyrelsen inom Fabriksarbetareförbundet om väckta motioner till jubileumskongressen 11—17 september 1966. Vid LO-kongressen 3—10 september 1966 förelåg motioner från landets största fackförbund, Metallindustriarbetareförbundet, och från en rad stora fackföreningsavdelningar, vilka ur olika synvinklar krävde en förstärkning av arbetarskyddet och yrkesinspektionen. I utförliga utlåtanden underströk

LO-ledningen de framförda synpunkterna. Det råder således ingen tvekan om att det inom den fackliga rörelsen finns en massiv opinion i denna fråga.

Denna opinion har tydligen haft viss effekt. Arbetskyddsstyrelsen har för budgetåret 1967/68 begärt flera anslagsuppräknningar. I sin motivering för begäran om inrättandet inom yrkesinspektionsdistrikten av elva tjänster som förste distriktsingenjörer, skriver styrelsen:

Yrkesinspektionen hinner med färre arbetsplatsbesök per rese- och förretningsdag än tidigare (3,0 besök 1965 mot 3,6 1958). Inspektionsintervallet — dvs. den genomsnittliga tiden mellan två på varandra följande inspektioner vid ett och samma arbetsställe — har därför förlängts från 2,4 år för 1958 till 3,4 år för 1965.

I motioner och beslut på de fackliga kongresserna har förhållandet uppmärksamrats och karakteriserats som oefterrättligt. Tyvärr anser departementschefen sig dock böra pruta ned arbetskyddsstyrelsens hemställan till 6 av de begärda 11 tjänsterna. I betraktande av vad det här handlar om anser vi att arbetskyddsstyrelsens hemställan bör bifallas.

Yrkesinspektionens organisation

I återopade motion II: 175/1966 aktualiserades en centralisering av specialinspektionerna under arbetskyddsstyrelsen. Ett exempel gavs från elinspektionens verksamhetsområde, vilket belyste den bristande samordningen mellan yrkes- och elinspektionen. I motionen hävdades att en under arbetskyddsstyrelsen sorterande generell och geografiskt indelad inspektion — i princip motsvarande den allmänna yrkesinspektionens distriktsindelning — bör inrättas. Specialister skall vid behov kunna tillkallas från en central eller regional instans. Det kan nämnas att en omprövning av sprängämnesinspektionens organisatoriska ställning har begärts från såväl lokalt fackligt håll som av LO och dess arbetskyddskommitté.

Den otillfredsställande anordningen kan ytterligare belysas med ett exempel från Avesta järnverk under fjolåret. Den 26 juli 1966 inträffade vid ett elektriskt ställverk en olyckshändelse, som kostade två arbetare livet. Elinspektionen tillkallades. Men först den 3 november samma år infann sig en tjänsteman från denna inspektion. Om förklaringen är en anmärkningsvärd anhopning av arbete eller annan brist i organisationen, så kvarstår att en samordning under ett och samma organ, arbetskyddsstyrelsen, måste vara den mest ändamålsenliga organisationen för att garantera en snabbare utryckning och handläggning av undersökningsfallen. Vi anser sålunda skäl tala för ett upprepande av detta yrkande.

Arbetskyddsbestämmelserna

I sammanhanget är på sin plats att ställa frågan om nuvarande arbetskyddslag och dess tillämpningsföreskrifter motsvarar de anspråk det nu-

tida arbetslivet ställer. En utbyggnad av yrkesinspektionen som medger ett effektivare fältarbete är nödvändigt. En sådan bör kompletteras med ett effektivare lokalt arbetarskydd genom en grundligare utbildning av skyddsombuden på arbetsplatserna, regionala skyddsombud för »rörliga yrken» och mindre arbetsplatser, samt de kommunala tillsyningsmännens underställande under yrkesinspektionsdistrikten och indragande i kurser, instruktions- och upplysningsverksamhet. Arbetarskyddslagen jämte tillämpningsföreskrifter innehåller flera stadganden innebärande kostnader för arbetsgivaren. Det vore befogat med ännu ett, som genomförts delvis, men som borde fastställas *generellt*, nämligen skyldighet att hålla skyddsombuden ekonomiskt skadeslösa för bevisandet av utbildningskurser.

Arbetarskyddslagens 10:e § är ytterst allmänt hållen: arbetet skall äga rum vid »tjänlig» belysning, »lämplig» värme- och fuktighetsgrad, åtgärder skall »såvitt möjligt vidtagas för att hindra att damm, rök, gas eller ånga sprides...», likaledes skall hindras att arbetarna utsättes för buller, skakningar... etc. När exempelvis LO-läkaren, dr Erik Bolinder, rapporterar att två tredjedelar av industriens arbetare har ryggsbesvär, lider av hörsel-skador, att hälften av byggnadsindustriens arbetare har ryggsbesvär, att inom bl. a. sten- och textilindustrien silikoseriskerna ökat med tilltagande rationalisering, är det dags att pröva vilka ytterligare åtgärder som bör vidtagas. Enligt vår mening måste nutida möjligheter utnyttjas att mäta buller, damm- och vibrationsförekomster, luft- och ventilationsförhållanden, belysningens kvalitet etc. och i varje fall ge arbetarskyddslagens tillämpningsföreskrifter en precisare utformning.

Inte minst utgör användningen av nya kemiska preparat, impregneringsmedel, plastvaror m. m., en omständighet som kräver en intensifierad forskning, och utarbetandet av skyddsföreskrifter är av nöden. Utan tvekan pågår också ett energiskt arbete på detta område. Det besvärligaste problemet är kemiska preparat som importerats från utlandet. Om sådana medel och preparat på grund av bevarandet av »fabrikationshemligheter» icke åsatts varudeklaration och om skyddsupplysningar saknas bör medlens användning förbjudas. Den 11 februari 1966 inträffade i Malmö vid en läderfabrik att 30 arbetare förgiftades, vilket fall underställdes yrkesmedicinska klinikens i Lund undersökning. Denna händelse talar entydigt för att skärpt lagstiftning bör införas på detta område.

Sammanfattande vill vi sålunda understryka nödvändigheten av en betydligt starkare satsning från samhällets sida på upprustning av arbetarskyddsverkets resurser i vårt land samt att arbetarskyddsstyrelsens begäran om de 11 förste distriktsingenjörstjänsterna bifalles och att specialinspektionerna underställes arbetarskyddsstyrelsen. Vidare att en prövning sker om utformandet av precisare arbetarskyddsbestämmelser i enlighet med vad ovan anförts.

Med hänvisning till det anförda föreslås,

att riksdagen under L. 3 Yrkesinspektionen i bil. 7 av statsverkspropositionen bifaller hemställen från arbetarskyddsstyrelsen om inrättandet av 11 förste distriktsingenjörstjänster och till Yrkesinspektionen: Avlöningar för budgetåret 1967/68 anvisar ett förslagsanslag av 6 842 000 kronor, samt att riksdagen uttalar sig för att specialinspektionerna underställes arbetarskyddsstyrelsen och att yrkesinspektionens organisation med hänsyn därtill blir föremål för närmare översyn.

Stockholm i januari 1967

Gunvor Ryding (k) Henning Nilsson (k) Gustav Lorentzon (k)

Gösta Andersson (k) Erik Karlsson (k)
